

Briuselis, 2018 05 23
COM(2018) 407 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2018 m. Airijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Airijos stabilumo programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2018 m. Airijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Airijos stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją³,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas⁴,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Airija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

³ COM(2018) 407 *final*.

⁴ P8_TA(2018)0077 ir P8_TA(2018)0078.

rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);

- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Airija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija dėl ekonominės politikos būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Airijos ataskaita⁵. Joje įvertinta Airijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Airijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d.⁶. Atlikusi analizę Komisija daro išvadą, kad Airijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma didelė privačiojo ir valdžios sektorių skola ir daug susikaupusių grynųjų išorės įsipareigojimų lemia pažeidžiamumą. Tačiau padėtis yra iš esmės pagerėjusi. Dėl pastaraisiais metais smarkiai išaugusio našumo padidėjo konkurencingumas, o einamosios sąskaitos balansas tapo teigiamas, taigi sparčiai mažėja daugybės susikaupusių grynųjų užsienio įsipareigojimų dalis. Sparčiai augant ekonomikai mažėja privačiojo sektoriaus įsiskolinimas. Tačiau privačiojo sektoriaus skola tebėra didelė, nors vertinant įmonių skolą reikėtų atsižvelgti į didelę tarptautinių įmonių veiklos įtaką, o namų ūkių skola iš esmės atitinka pagrindinius rodiklius. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola toliau mažės, o deficitas artėja prie balanso. Būsto kainos sparčiai didėja, nors greičiausiai buvo nustatytos per mažos, ir tai taip pat gerina namų ūkių balansą. Bankai yra pakankamai rekapitalizuoti, o jų pelningumas palaipsniui didėja. Neveiksnių paskolų kiekis, nors vis dar didelis, toliau mažėja. Siekiant pašalinti pažeidžiamumą imtasi politikos veiksmų, tačiau numatytam kai kurių priemonių poveikiui pajusti prireiks laiko;
- (4) 2018 m. balandžio 18 d. Airija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą, o balandžio 30 d. – 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁷ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse⁸;

⁵ SWD(2018) 206 *final*.

⁶ COM(2018) 120 *final*.

⁷ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁸ COM(2014) 494 *final*.

- (6) šiuo metu Airijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad 2018 m. nominalus deficitas šiek tiek sumažės – iki 0,2 % BVP, o toliau laipsniškai mažės ir 2021 m. virs 0,4 % BVP pertekliumi. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 0,5 % BVP struktūrinį deficitą – numatoma pasiekti nuo 2019 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 66 % 2018 m. ir toliau mažės – iki 58,7 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2019 m. ir vėliau, nėra pakankamai konkretizuotos;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Airijai užtikrinti, kad 2018 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 2,4 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, Taryba konstatavo, kad reikėtų apsvaistyti galimybę siekti fiskalinės krypties, kuri padeda stiprinti Airijoje vykstantį atsigavimą ir užtikrinti šalies viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos šiek tiek nukrypti nuo rekomenduojamo fiskalinio koregavimo 2018 m., taip pat 2017–2018 m. vertinant kartu;
- (8) 2019 m. Airija turėtų pasiekti savo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Tai reiškia ne didesnę nei 5,3 %⁹ grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalų augimą¹⁰, atitinkantį 0,1 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, prognozuojama, kad 2019 m. struktūrinis balansas taps 0,4 % BVP deficitu, taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Prognozuojama, kad 2018 m. Airija laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės, o 2019 m. – skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad Airija turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad užtikrintų, jog 2018 m. būtų laikomasi reikalavimų, o 2019 m. numatoma, kad ji laikysis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Atsižvelgiant į Airijos BVP ir vidaus produkcijos skaičiavimų skirtumą ir susijusį poveikį Airijos skolos ir BVP santykiui, Airijos dabartinės ciklo sąlygas ir išaugusią išorės riziką, būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti siekiant toliau mažinti valdžios sektoriaus skolos santykį;
- (9) dėl stabilaus gamybos apimtys augimo viešųjų finansų būklė toliau gerėjo, tačiau išlieka pajamų nepastovumo rizika ir dar yra galimybių padidinti pajamų atsparumą ekonomikos svyravimams ir neigiamiems sukrėtimams. Ekonominio nestabilumo sąlygomis pajamų stabilumą padidintų mokesčių išlaidų aprėpties bei kiekio ribojimas ir mokesčių bazės išplėtimas. Tačiau kai kuriose naujose mokesčių priemonėse daugiausia dėmesio skirta mokesčių mažinimui ir lengvatoms, ir, atrodo, dar

⁹ Kaip ir 2018 m., remiantis išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m.

¹⁰ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per 4 metų laikotarpį. Įtraukiamos diskrecinės pajamų priemonės arba teisės aktais nustatytas pajamų didėjimas. Vienkartinės tiek pajamų, tiek išlaidų priemonės pasidengia tarpusavyje. Remiantis Airijos išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m. Komisijos taikytas metodas atitiko Airijos valdžios institucijų 2017 m. biudžeto skaičiavimuose taikytą metodą – ji rėmėsi vidutiniu 2014 m. ir 2016 m. potencialaus augimo rodikliu.

padidintas priklausymas nuo itin prociklinių pajamų šaltinių. Be to, Airijoje esama daugiau galimybių padidinti mokesčių sistemos indėlį į aplinkosaugos tikslų siekimą;

- (10) kaip nurodyta 2018 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, sąžiningai elgtis su mokesčių mokėtojais ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis atskiroms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų ES teisės aktus. Turint omenyje autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimų, kaip BVP dalies, dydį galima daryti prielaidą, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios bendrovės naudojasi Airijos mokesčių taisyklėmis. Kadangi Airijoje įsikūrusių įmonių atliekamiems autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimams į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos ES rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamieji mokesčiai taikomi ribotai, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Be to, įmonės gali naudoti tam tikras dvišalių mokesčių sutarčių tarp Airijos ir kai kurių kitų šalių nuostatas, kad apeitų 2015 m. Airijos priimtas naujas rezidavimo vietos mokesčių tikslais taisykles. Konsultacijų, kurių Airija ėmėsi po nepriklausomos Pelno mokesčio kodekso peržiūros, rezultatais bus remiamasi kuriant paskelbtų mokesčių reformų modelį. Komisija atkreipia dėmesį į neseniai Airijos paskelbtas ar priimtas naudingas priemones (t. y. kovos su agresyviu mokesčių planavimu šalyje priemones; galimas atsakomąsias priemones prieš į sąrašą įtrauktas nebendradarbiaujančias šalis ir teritorijas). Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovoje su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (11) išlieka ilgalaikio fiskalinio tvarumo rizika dėl su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų. Airija pradėjo taikyti keletą svarbių veiksmingumą didinančių priemonių, pvz., su farmacijos pramone sudarė išlaidų mažinimo susitarimą, įdiegė finansų valdymo sistemą ir veikla grindžiamą finansavimą. Taip pat buvo imtasi tam tikrų priemonių siekiant pagerinti galimybes gauti pirminės sveikatos priežiūros paslaugas. Vis dėlto Airijos sveikatos priežiūros sistema yra brangi ir turi spręsti daug problemų, kurias dar labiau paaštrina spartus visuomenės senėjimas. Be to, pirminės ir nestacionariosios sveikatos priežiūros paslaugos dar negali padėti mažinti didėjančio spaudimo stacionariosios sveikatos priežiūros pajėgumams ir išlaidoms. Planuojamas perėjimas prie universaliosios sveikatos priežiūros turi būti paremtas daugiamečiu biudžetu ir geresne išlaidų kontrole. Be to, jį vykdant turi būti vadovaujamasi išsamios sveikatos sektoriaus išlaidų veiksmingumo peržiūros išvadomis. Be to, reikėtų stiprinti pirminės priežiūros atliekamą tarpininkės vaidmenį mažinant pernelyg didelį Airijos ligoninių darbo krūvį. Nepaisant įvairių reformų siekiant sustabdyti viešųjų išlaidų pensijoms didėjimą, numatoma, kad ilgainiui visos pensijų sistemos deficitas smarkiai išaugs. Siekiant sustiprinti Airijos pensijų sistemos fiskalinį tvarumą būtina laiku įgyvendinti pateiktas pensijų reformos veiksmų gaires;
- (12) po ekonomikos nuosmukio kelerius metus trukęs mažų investicijų laikotarpis atsiliepia tinkamai transporto, švarios energijos, vandens tiekimo paslaugų, būsto ir telekomunikacijų sričių infrastruktūrai. Nuolatinis pasiūlos trūkumas ir didėjanti paklausa toliau skatina nekilnojamojo turto kainos didėjimą. Nors nepanašu, kad 2016 m. kainos būtų pervertintos, susirūpinimą kelia įperkamumas. Jei būsto pasiūlos apribojimai nebus pašalinti, jie gali prisidėti prie disbalanso susidarymo. Teritorijų planavimas ir infrastruktūros tobulinimas yra labai svarbūs veiksniai, skatinantys tinkamų būsto pasiūlos priemonių rengimą, privačių investicijų didėjimą, našumo

augimą ir darnų regionų ekonominį vystymąsi. Be to, kad perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio ir aplinkosaugos požiūriu atsparios ekonomikos Airijoje būtų sėkmingas, būtinos investicijos į švarios energijos, netaisytą viešojo transporto ir vandens tiekimo infrastruktūrą, taip pat būtina dėti daugiau pastangų atsinaujinančiosios energijos ir žiedinės ekonomikos srityse. Kai 2018–2027 m. nacionalinis vystymosi planas ir Nacionalinė planavimo programa, kurie yra „Airija 2040“ strategijos dalis, bus pradėti įgyvendinti glaudžiai bendradarbiaujant su suinteresuotosiomis šalimis, tai bus ryžtingi žingsniai reikiama linkme;

- (13) dabartinių klimato kaitos švelninimo veiksmų nepakaks, kad Airija galėtų pasiekti strategijoje „Europa 2020“ jai nustatytus klimato srities tikslus. Tik nedidelė pažanga padaryta mažinant pagrindinių ekonomikos sektorių, daugiausia žemės ūkio, kelių transporto ir gyvenamųjų namų, priklausomybę nuo iškastinio kuro. Dėl šios priežasties tam, kad laikytųsi Sprendimo dėl pastangų pasidalijimo, Airijai bus būtina pasinaudoti esamomis lankstumo priemonėmis, kaip antai pirkti kvotas iš kitų valstybių narių. Iš nacionalinių projekcijų matyti, kokio masto papildomų pastangų reikės: numatoma, kad iki 2025 m., jei dabartinė politika nesikeis, išmetamųjų teršalų kiekis pagal Sprendimą dėl pastangų pasidalijimo (kuriame valstybėms narėms 2013–2020 m. nustatomi privalomi metiniai išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio tikslai) didės, o paskui stabilizuosis ties šiek tiek už 2005 m. lygį mažesniu lygiu. Airija neseniai priėmė Nacionalinį klimato kaitos švelninimo planą, kuriame nustatytos perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos veiksmų gairės ir pateikta nuosekli sistema, kuria siekiama spręsti tebesančias energetikos sektoriaus problemas. Tačiau šiame plane siūloma nedaug naujų konkrečių poveikio švelninimo priemonių. Į Nacionalinę planavimo programą taip pat įtrauktas klimato aspektas, pripažįstant tai, kad tinkamas teritorijų planavimas bus labai svarbus klimato kaitos poveikį švelninantis veiksnys, nes gyventojai yra labai plačiai pasklidę ir Airijoje yra nedaug didelių miestų teritorijų, kuriose visose yra didelių spūsčių ir viešojo transporto problemų. Galiausiai ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas labai priklauso nuo 2018–2027 m. Nacionalinio vystymosi plano ir veiksmingo jo įgyvendinimo. Plane bus nustatyta, kiek papildomų lėšų bus skirta energetikos sektoriaus priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimui užtikrinti, viešajam transportui gerinti ir energijos vartojimo efektyvumui didinti;
- (14) Airijai vis dar sunku užtikrinti įtraukų augimą. Nedarbo lygis 2017 m. sumažėjo iki 6,7 %, tačiau kai kurios grupės vis dar iš esmės yra atskirtos nuo darbo rinkos ir socialiai izoliuotos. Socialinės apsaugos ir mokesčių sistemų veikimas labai veiksmingas mažinant skurdą ir nelygybę, be to, Airija ėmėsi priemonių užimtumui skatinti, laipsniškai nutraukiant pašalpas ir papildomas išmokas. Nuolat aukštą Airijos skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygį lemia tai, kad didelė dalis gyventojų gyvena mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose (beveik dvigubai didesnė už ES vidurkį ir didžiausia ES, 2016 m. siekusi 18,2 %, palyginti su 10,5 % ES). Tai ypač būdinga namų ūkiams, kuriuos sudaro tik vienas iš tėvų. Beveik trys ketvirtadaliai nedirbančių žmonių Airijoje yra neaktyvūs. Ir bendras, ir vaikų skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygis 2016 m. šiek tiek sumažėjo, tačiau tebėra aukštesnis už ES vidurkį. Todėl Airija turi iki galo įgyvendinti veiksmų planą dėl namų ūkių, kuriuose nėra vienas narys neturi darbo, be kita ko, gerindama integruotą paramą labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems žmonėms. Socialinių būstų pasiūlos klausimas reikalauja nuolatinio dėmesio, norint pasiekti plataus užmojo socialinių būstų pasiūlos tikslus ir patenkinti didelę paklausą;

- (15) tebėra sunku gauti kokybiškas ir įperkamas visą dieną teikiamas vaikų priežiūros paslaugas. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos duomenimis, Airijoje vaikų priežiūros paslaugų kaina, palyginti su darbo užmokesčiu, 2015 m. buvo didžiausia ES vienišiams tėvams ir antra pagal dydį ES poroms. Didelė vaikų priežiūros kaina gali būti kliūtis siekiant gauti apmokamą darbą, ypač mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, įskaitant vienišus tėvus. Tai neigiamai veikia moterų užimtumą, kuris 2016 m. buvo 65,4 % (artimas ES vidurkiui). Šiuo metu parlamente svarstomas Įstatymas dėl bendrosios įperkamos vaikų priežiūros sistemos. Jis turėtų būti įgyvendintas 2018 m., tačiau jau dabar matyti, kad bus vėluojama. Gerinti vaikų priežiūros paslaugų kokybę taip pat buvo skatinama visų pirma įgyvendinant iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti tinkamą darbuotojų kvalifikaciją;
- (16) žemos, vidutinės ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygio skirtumai 2016 m. buvo vieni didžiausių ES, o žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygis yra 10 proc. punktų žemesnis už iki ekonomikos krizės buvusį lygį. Dėl to, taip pat dėl ekonominės veiklos pokyčių keliose srityse akivaizdesnė tampa įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitiktis ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Tai rodo, kad reikia sparčiau įgyvendinti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo politiką ir priemones. Visų pirma Airijoje žemas dirbančių žemos kvalifikacijos asmenų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą programose lygis, todėl jie neapsaugoti nuo darbo jėgos paklausos pokyčių. Apskritai Airijoje yra vienas žemiausių ES skaitmeninių įgūdžių lygis ir tai visiškai nederu su tuo, kad didelė dalis absolventų Airijoje baigia gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos aukštojo mokslo studijas. Airijoje taip pat yra vienas žemiausių ES neįgaliųjų užimtumo lygis;
- (17) Airijoje našumo augimą daugiausia skatina tarptautinės bendrovės. Didėja šių bendrovių ir Airijos vietos įmonių, daugiausia mažųjų ir vidutinių įmonių, našumo atotrūkis. Didelis kai kurių tarptautinių bendrovių tarptautinis judumas ir esamas netikrumas ilguoju laikotarpiu gali kelti riziką Airijos ekonomikos tvarumui ir atsparumui. Neseniai atliktas tyrimas parodė, kad Airijos subjektams priklausančių įmonių našumo augimui, inovacijoms ir eksporto rezultatams tarptautinių bendrovių veikla Airijoje teikia tik nedidelę naudą ir šalutinį poveikį. Tačiau toms Airijos įmonėms, kurios vykdo mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklą, tarptautinės bendrovės yra naudingos. Viešojo sektoriaus paskatos vykdyti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklą ir didinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą Airijos mažosioms ir vidutinėms įmonėms paskatintų naujų technologijų sklaidą tose įmonėse. Be to, kaip jau ne kartą nurodė Airijos nacionalinė konkurencingumo taryba, norint užtikrinti Airijos įmonių konkurencingumą, būtina apriboti tam tikrų sąnaudų, visų pirma teisinių išlaidų, augimą. Kliūtys teisinių paslaugų rinkoje ir toliau kelia problemų, o tai varžo konkurenciją ir didina paslaugų gavėjų sąnaudas. Jų poveikį labiausiai junta mažosios įmonės, nes dėl jų padidėja bylinėjimosi išlaidos. Kol kas nepriimtos naujojo Teisinių paslaugų reguliavimo įstatymo įgyvendinimo taisyklės. Smarkiai vėluojama rengiant viešas konsultacijas, kurios yra būtina sąlyga norint priimti įgyvendinimo teisės aktus;
- (18) nors Airijos finansų sektorius tvariai atsigauna, įsisenėjusios problemos vis dar sudaro kliūčių. Airija ir toliau darė pažangą mažindama neveiksnių paskolų apimtį, tačiau jų santykis su visomis bendromis paskolomis tebėra vienas didžiausių ES (2017 m. rugsėjo mėn. siekė 11,2 %). Skolos našta, rinkos koncentracija ir padidėjęs netikrumas kai kuriuose eksporto sektoriuose daro neigiamą poveikį mažųjų ir vidutinių įmonių kredito paklausai, kuri išlieka maža. Būtina mažinti ilgalaikius įsiskolinimus, iš kurių 2017 m. įsiskolinimai, kurių mokėjimai vėluoja daugiau kaip 2 metus, sudaro apie

60 % visų hipotekinių įsiskolinimų. Ilgalaikių įsiskolinimų mažinimas taip pat galėtų padėti spręsti skolos naštos problemą, kuri mažina paskatas bendrovėms, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms, naudingiau panaudoti kreditą. Naujausi Airijos centrinio banko atlikti tyrimai rodo, kad restruktūrizavimo sprendimams, susijusiems su laikinu mokėjimo sumažinimu, kyla itin didelė pakartotinio mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo rizika. Galėtų būti pagerintas įkeisto turto perėmimo ir nurašymo sistemos veikimas, ją papildant griežtesne antrinės paskolų pardavimo rinkos vartotojų apsaugos sistema, kartu užtikrinant paskolų restruktūrizavimo sprendimų patvarumą;

- (19) per 2018 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Airijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą ir 2018 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Airijos politikai, bet ir tai, kiek jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (20) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė¹¹ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;
- (21) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Airijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

- 1. 2019 m. pasiekti vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Nenumatytas papildomas pajamas panaudoti tam, kad būtų greičiau mažinamas valdžios sektoriaus skolos santykis. Apriboti mokesčių išlaidų aprėptį bei kiekį ir išplėsti mokesčių bazę. Spręsti numatomo su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų didėjimo klausimą didinant sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumą ir vykdant numatytas pensijų reformas.
- 2. Užtikrinti, kad būtų laiku ir veiksmingai įgyvendintas Nacionalinis vystymo planas, be kita ko, kiek tai susiję su švarios energijos, transporto, būsto, vandens tiekimo paslaugų ir įperkamu kokybiškų vaikų priežiūros paslaugų sritimis. Teikti pirmenybę suaugusių darbingo amžiaus žmonių kvalifikacijos kėlimui, ypač daug dėmesio skiriant skaitmeniniams įgūdžiams.

¹¹ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

3. Skatinti Airijos įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, našumo augimą, tikslinė politika skatinant atlikti mokslinius tyrimus ir inovacijas, skiriant tiesesnę finansavimą ir užtikrinant strategiškesnę bendradarbiavimą su tarptautinėmis užsienio įmonėmis, viešaisiais mokslinių tyrimų centrais ir universitetais. Skatinti spartesnę ir tvarų ilgalaikių išskolinimų mažinimą, remiantis pažeidžiamiems namų ūkiams skirtomis iniciatyvomis ir skatinant nurašyti nesusigrąžinamas skolas.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas